

DESTÂN-I YÛSUF

(Destân-i Yusuf)

Şeyyad Hamza'nın

(XIII. yüzyıl)

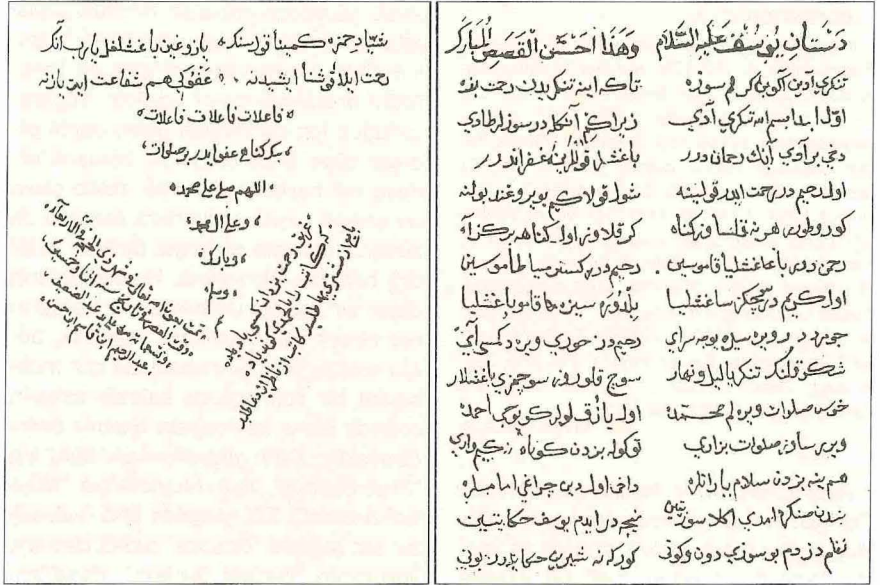
Hz. Yûsuf'un hayatını anlatan
meşhur mesnevisi.

Bilinen tek yazma nüshasının üzerinde eserin adı *Destân-ı Yûsuf aleyhi's-selâm* şeklinde kayıtlı olup altında da "ve hâzâ ahsenü'l-kasası'l-mübârek" ibaresi yer almaktadır. Mesnevi tarzında 1529 beyitten oluşan ve aruzun "fâilâtün fâilâtün fâilât" vezniyle yazılmış olan kitap, Anadolu sahasında bu konuda kaleme alınan ilk eserdir. İslâm ve İslâmî Türk edebiyatlarında pek çok yazar tarafından işlenen Yûsuf kıssası, Kur'an'da "ahsenü'l-kasas" (kıssaların en güzeli) olarak nitelendirilmiş (Yûsuf 12/3) ve geniş bir şekilde anlatılmıştır. Müellifin eserini meydana getirirken Orta Asya Türk şairi Ali'nin 1232 yılında yazdığı *Kıssa-i Yûsuf* adlı mesnevisinden faydalandığı da kabul edilmektedir.

Mesnevi dokuz beyitlik besmele, tevhid, münacât ve üç beyitlik na'ttan sonra başlar. Hikâyenin arasında uygun yerlerde "nükte" adıyla bazı öğütler de verilir.

Eserin bilinen tek nüshası Türk Dil Kurumu Kütüphanesi'nde olup "Raif Yelkenci nüshası" olarak da anılır. Abdürrahim b. Kâsım b. Hasan adlı bir kişinin Zilhicce 952'de (Şubat 1546) istinsah ettiği bu nüshada birçok vezin ve imlâ hatası vardır. Dehri Dilçin tarafından Latin harflerine çevrilerek Türk Dil Kurumu yayınları arasında *Yusuf ve Zeliha* adıyla (İstanbul 1946) yayımlanan yazmadaki bu yanlışların bir kısmı nâşir tarafından düzeltilirken aynı zamanda pek çok okuma hatasına düşülmüştür. Neşrin sonunda verilen metnin tıpkıbasımı ise eseri aslından okumak bakımından önemlidir.

Destân-ı Yûsuf, bilinen bütün "Yûsuf u Züleyhâ" mesnevileriyle aynı konuyu işlemekle birlikte dinî motifleri ve "nükte" başlığı altındaki değerlendirmeleriyle zengin bir üslûba sahiptir. Dil bakımından Eski Anadolu Türkçesi'nin fonetik ve morfolojik özelliklerini taşıdığı için ayrıca önemlidir. Türk edebiyatında bu konu manzum ve mensur olarak *Destân-ı Yûsuf*, *Kıssa-i Yûsuf*, *Yûsuf ve Züleyhâ*, ayrıca *Ahsenü'l-kasas* ve *Sittin li-câmii'l-besâtin* (Arapça'dan tercüme) gibi adlarla da pek çok defa kaleme alınmıştır.

Destân-ı Yûsuf mesnevisinin bilinen tek yazma nüshasının ilk ve son sayfaları
(Şeyyad Hamza, *Yusuf ve Zeliha* [nşr. Dehri Dilçin], İstanbul 1946)

BİBLİYOGRAFYA :

Şeyyad Hamza, *Yusuf ve Zeliha* (haz. Dehri Dilçin), İstanbul 1946; Talât Tekin, *Şeyyad Hamza'nın Destân-ı Yûsuf Mesnevisi Üzerinde Dil Tetkikleri* (mezuniyet tezi, 1951), Türkiyat Araştırma Merkezi, T, nr. 367; İsmail Hikmet Ertaştan, "Türk Dilinde Yazılan İlk Yûsuf ve Züleyhâ", *TDED*, III/1-2 (1948), s. 211-230; Halide Cemil Dolu, "Yûsuf Hikâyesi Hakkında Birkaç Söz ve Bazı Türkçe Nüshalar", a.e., IV/4 (1952), s. 420-445.

TUNCER GÜLENSOY

DESTAR

(bk. SARIK).

DESTGİRDİ, Vahid

(وحيد دستگردی)

(1880-1942)

İrânlı şair, gazeteci ve ilim adamı.

İsfahan'ın güneyindeki Destgird köyünde doğdu. Asıl adı Hasan, babasının adı Muhammed Kâsım'dır. İlk öğrenimine Destgird'de başladı. On dört yaşında İsfahan'a giderek devrinin tanınmış bilginlerinden dinî ilimleri, Arap-Fars dil ve edebiyatlarını öğrendi. Gençlik yıllarında yazdığı şiirlerinde Lem'a mahlasını kullandı. Daha sonraki yıllarda ise Vahid mahlasını seçti. 1906 yılında meşruyet hareketlerine katılarak hürriyetçi-

lerin saflarında yer aldı. İsfahan'da çıkan *Pervâne*, *Zâyenderûd*, *Derefs-i Kâviyân* ve *Müfettiş-i İrân* gazetelerinde yayımladığı Almanlar'ı öven şiir ve makaleleriyle tanındı. İngilizler'i yerip Almanlar'ı övdüğü musammattının yayımlanması ve geniş yankı uyandırması üzerine İngiliz hükûmetinin İsfahan'daki temsilcisi tarafından takibe uğrayınca Türk asıllı Bahtiyârî aşiretine sığındı. Burada yaşadığı iki yıl içinde *Manzûme-i Sergüzeşt-i Erdeşir-i Pâbekân* adlı uzun mesnevisini kaleme aldı. 1919 yılında Tahran'a geldi. Ertesi yıl Encümen-i Edebî-yi İrân'ı kurdu ve birçok ünlü araştırmacının derneğe üye olmasını sağladı. Bu dernek zamanla amacından uzaklaşmaya başlayınca buradan ayrılarak bir süre sonra Encümen-i Edebî-yi Hakîm Nizâmî'yi kurdu (1932). Bu arada 1919'da yayımlamaya başladığı ve ölümüne kadar yirmi iki yıl süreyle sorumlu müdürlüğünü yaptığı aylık *Armağân* dergisinde edebî ve tarihî makaleler yazdı, eski şairlerin hal tercümelerine geniş yer verdi. *Armağân*'ın yayımı onun ölümünden sonra oğlu Mahmûd-ı Vahidzâde tarafından sürdürüldü. Eğitim ve Kültür Bakanlığı'na bağlı basın, telif ve tercüme bürolarında da çalışan Vahid bir süre Tahran Edebiyat Fakültesi'nde öğretim üyeliği yaptı. 19 Aralık 1942 tarihinde Tahran'da vefat etti.